

POSTANOWIENIE

Dnia 15 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania W. F.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zielonej Górze
o wypłatę świadczenia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 15
maja 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Poznaniu
z dnia 3 stycznia 2023 r., sygn. akt III AUa 426/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. wzajemnie znosi między stronami koszty postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z dnia 3 stycznia 2023 r., na skutek apelacji organu rentowego, zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 4 marca 2021 r. w całości i oddalił odwołanie W. F. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zielonej Górze z 19 sierpnia 2020 r., wydanej w wykonaniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 3 czerwca 2020 r., podejmującej wypłatę zawieszonego świadczenia emerytalnego

wnioskodawcy od dnia 29 maja 2019 r. wraz z należnymi odsetkami od 29 czerwca 2019 r.

Odwołujący się wniósł skargę kasacyjną od powyższego wyroku. Zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, w podstawach skargi podniósł zarzut naruszenia:

- art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1251 ze zm.; dalej jako: ustawa o emeryturach i rentach, ustawa emerytalna) przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że przepis ten wskazuje na podjęcie wypłaty świadczenia emerytalnego na rzecz odwołującego od dnia 29 maja 2019 r., to jest od dnia wniesienia wniosku o podjęcie wypłaty zawieszonego świadczenia, a nie od 1 marca 2017 r., od dnia zawieszenia prawa do pobierania emerytury z FUS,
- art. 135 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach przez niezastosowanie niniejszego przepisu w sprawie, w sytuacji, gdy niniejszy przepis powinien mieć zastosowanie w sprawie w związku z błędem organu rentowego i wskazuje na podjęcie zawieszonego świadczenia od dnia 1 marca 2017 r.

Wobec przedstawionych zarzutów wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie apelacji organu rentowego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu. Ponadto wniósł o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości.

Zdaniem skarżącego w sprawie zachodzi konieczność udzielenia odpowiedzi na pytanie: czy emerytowi wojskowemu, któremu prawomocnie i ostatecznie przyznano prawo do pobierania drugiego świadczenia emerytalnego z FUS, wypłatę świadczenia należy podjąć od dnia przyznania mu prawa do emerytury i zawieszania prawa do jej pobierania (tj. od dnia ustalającego prawo do emerytury i

jej wysokość) czy od dnia wniesienia przez emeryta wojskowego wniosku o podjęcie wypłaty tego zawieszonego świadczenia?

Według skarżącego zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach świadczenia wypłaca się, poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Na gruncie powyższego przepisu problematyczne staje się określenie, od kiedy należy podjąć wypłatę świadczenia w sprawach, gdzie wypłata świadczenia początkowo zostaje zawieszona, a następnie złożony zostaje wniosek o podjęcie wypłaty świadczenia, który skutkuje wydaniem kolejnej decyzji. Problem ten staje się widoczny w szczególności w sprawach emerytów wojskowych, którym prawomocnie i ostatecznie przyznano prawo do pobierania drugiego świadczenia emerytalnego. W wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r. (I UK 426/17) Sąd Najwyższy przewidział możliwość wystąpienia o przyznanie prawa do pobierania drugiego świadczenia emerytalnego. Powyższy wyrok wprowadził nową wykładnię przepisów, która pozwoliła uzyskać prawomocne i ostateczne wyroki przyznające prawo do pobierania drugiej emerytury. Wyroki te zawierały orzeczenie zobowiązujące organy rentowe do podjęcia zawieszonych świadczeń oraz ich wypłaty, aby otrzymać jednak takie orzeczenie, niezbędnym było wniesienie wniosku o podjęcie wypłaty zawieszonego świadczenia. Tym samym organy rentowe wydawały drugą decyzję zawieszającą wypłatę świadczenia emerytalnego, które zaskarżano. Decyzje te zawierały rozstrzygnięcia w zakresie przyznania prawa do emerytury z zawieszeniem wypłaty świadczenia ze względu na pobieranie już emerytury wojskowej.

Mając na uwadze powyższe, zdaniem skarżącego, w niniejszej sprawie wystąpiło istotne zagadnienie prawne, bowiem spornym stało się, od kiedy należy podjąć wypłatę świadczenia z FUS. Organ rentowy uznał, że datą początkową jest dzień wniesienia przez odwołującego wniosku o podjęcie wypłaty zawieszonego świadczenia. Sąd pierwszej instancji z kolei, w wyniku odwołania przyjął, że datą początkową jest data przyznania prawa do emerytury oraz zawieszenia jej pobierania. Z kolei w wyniku apelacji wniesionej przez organ rentowy sąd drugiej instancji uznał rację organu rentowego. Wobec faktu, że wykładnia przepisu nie jest jednolita w tego typu przypadkach, zasadne jest rozstrzygnięcie tego zagadnienia

przez Sąd Najwyższy. Mając na uwadze, że problem ten dotyczy pewnej grupy emerytów oraz budzi rzeczywiście istotne wątpliwości, istnieje uzasadniona potrzeba wykładni tych przepisów zarówno w niniejszej sprawie, jak i dla spraw podobnych obecnie lub mogących powstać w przyszłości.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz wzajemne zniesienie między stronami kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wnioski o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś do merytorycznej oceny zarzutów skargi kasacyjnej.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Przez istotne zagadnienie prawne, na które powołuje się skarżący, należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie, chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc pozostawać w związku ze sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z: 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; 16 września 2021 r., II USK 257/21, LEX nr 3244497). Przekonanie Sądu Najwyższego, oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wymaga zatem wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729, 30 czerwca 2022 r., I CSK 2112/22, LEX nr 3403083, 10 stycznia 2024 r., III PSK 6/23, LEX nr 3652236).

Stosownie do utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na twierdzeniu o istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć

(postanowienia Sądu Najwyższego z: 23 maja 2018 r., I CSK 31/18, LEX nr 2508113; 22 marca 2023 r., I CSK 2610/22, LEX nr 3512740). Dla spełnienia powyższej przesłanki konieczne jest zatem wykazanie przez skarżącego, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, wyjaśnienie, na czym one polegają, ich uzasadnienie, a także wskazanie rozbieżnych wariantów interpretacyjnych, z odwołaniem się do dotychczasowych poglądów orzecznictwa i dostępnego piśmiennictwa (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, LEX nr 2497706), a w szczególności z przytoczeniem i poddaniem analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji jest sprzeczna z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (postanowienia Sądu Najwyższego z 31 października 2017 r., II CSK 267/17, 24 kwietnia 2018 r., Legalis nr 2941741, III UK 123/17, LEX nr 2496319, 12 marca 2024 r., III USK 114/23, Legalis nr 3058323). Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147; A. Niedużak, A. Sikorski, Art. 398⁹ k.p.c. (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz pod red. E. Marszałkowskiej-Krześ. I. Gil, Warszawa 2024).

Skarżący nie zdołał wykazać występowania w sprawie wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jak wynika z rozważań dokonanych powyżej, obowiązkiem skarżącego jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania i jego uzasadnieniu skarżący ograniczył się do sformułowania pytania, „czy emerytowi wojskowemu, któremu prawomocnie i ostatecznie przyznano prawo do pobierania drugiego świadczenia emerytalnego z FUS, wypłatę świadczenia należy podjąć od dnia przyznania mu prawa do emerytury i zawieszania prawa do jej pobierania (tj. od dnia ustalającego prawo do emerytury i jej wysokość) czy od dnia wniesienia przez emeryta wojskowego wniosku o podjęcie wypłaty tego zawieszonego świadczenia?”, nie formułując zagadnienia prawnego, które odpowiadałoby wymaganiom stawianym przez judykaturę tej przesłance przedsądu. Sugerując potrzebę rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego i potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości autor skargi kasacyjnej w uzasadnieniu nie przedstawił pogłębionej argumentacji prawnej, w której wyjaśniłby, na czym polegają trudności w dekodowaniu normy prawnej, do jakich rozbieżnych wniosków może prowadzić wykładnia tych przepisów ani jakie jest stanowisko skarżącego w tej kwestii. Nie przedstawił zatem argumentacji jurydycznej, za pomocą której wykazałby, że w sprawie istnieje zagadnienie prawne cechujące się walorem „istotności” wymaganym w przypadku zagadnień, które mogą uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania bądź, że w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów prawnych.

Wnioskodawca - argumentując potrzebę rozpoznania sprawy przez Sąd Najwyższy - podniósł, że „wykładnia przepisu nie jest jednolita w tego typu przypadkach”, jednak nie przytoczył żadnych orzeczeń, wskazujących na odmienną wykładnię przepisu w analogicznych sprawach. Powołanie się przez skarżącego na odmienne rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie i różną wykładnię przyjętą przez sądy *meriti* nie stanowi wystarczającej argumentacji. Odwołanie się do tej przesłanki wymaga wykazania, że określony przepis prawa budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni bądź jest ona niejednolita i wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów (oczywiście nie chodzi o rozbieżność polegającą na wydaniu w danej sprawie w obu instancjach różnych orzeczeń). Rozbieżność taką należy wykazać, załączając orzeczenia lub co najmniej wskazując dostępne źródła ich publikacji. Jedynie wówczas zostanie wykazany publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej, której podstawowym celem nie jest – jak już podkreślono – korekta orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne, lecz

ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego (H. Pietrkowski, 4.1.2.8.3. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (w:) Czynności procesowe zawodowego pełnomocnika w sprawach cywilnych, Warszawa 2024).

Jedynie na marginesie można zauważyć, że niemal wszystkie wskazane kwestie (w kształcie, w jakim sformułował je skarżący) wymagają odniesienia się do konkretnych okoliczności sprawy. Skarżący nie skonstruował zatem ogólnych zagadnień prawnych, których rozwiązanie miałoby znaczenie dla rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego, lecz pod pretekstem formułowania owych zagadnień zmierza do rozstrzygnięcia tego konkretnego sporu, w jego szczegółowo opisanych realiach faktycznych. Należy zatem przypomnieć, że z ustalonego w sprawie stanu faktycznego wynika, że W. F. złożył wniosek o ustalenie prawa do emerytury z FUS w dniu 31 marca 2017 r. Po rozpatrzeniu wniosku organ rentowy decyzją z 19 maja 2017 r. przyznał ubezpieczonemu wnioskowaną emeryturę, poczynając od 1 marca 2017 r., to jest od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Jednocześnie decyzją z 19 maja 2017 r. organ rentowy zawiesił wypłatę świadczenia z uwagi na to, że wnioskodawca pobiera emeryturę z zaopatrzenia emerytalnego wypłacane przez Wojskowego Biuro Emerytalnego, mając na uwadze zastosowanie art. 95 ustawy emerytalnej. Wnioskodawca nie złożył odwołania od powyższej decyzji, która stała się prawomocna. Natomiast w dniu 29 maja 2019 r. wnioskodawca złożył wniosek o wznowienie wypłaty zawieszonego świadczenia, powołując się na wyrok Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2019 r. (I UK 426/17). Rozpoznając przedmiotowy wniosek, organ rentowy decyzją z 3 lipca 2019 r. odmówił podjęcia wypłaty emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, od której wnioskodawca złożył odwołanie. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze wyrokiem z 13 lipca 2019 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązał organ rentowy do podjęcia zawieszonej emerytury z FUS i wypłaty jej wnioskodawcy wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie poczynając od 29 maja 2019 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu wyrokiem z 3 czerwca 2020 r. (III AUa 59/20) zmienił zaskarżony wyrok o tyle, że należne odwołującemu odsetki przyznał od 29 czerwca 2019 r., a w pozostałym zakresie apelację oddalił.

Organ rentowy wykonując wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 3 czerwca 2020 r., zaskarżony w niniejszym postępowaniu decyzją z 19 sierpnia 2020 r. podjął wypłatę emerytury na rzecz wnioskodawcy od 29 maja 2019 r. wraz z należnymi odsetkami od 29 czerwca 2019 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu w zaskarżonym wyroku z 3 stycznia 2023 r. (III AUa 426/21) zmienił wyrok Sądu Okręgowego w całości i oddalił odwołanie, przyjmując, że Sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa materialnego, tj. art. 129 ust. 1, art. 135 ust. 1 i 3 ustawy emerytalnej.

Zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby.

Związanie prawomocnym wyrokiem, o jakim mowa w art. 365 § 1 k.p.c., oznacza, iż sąd obowiązany jest uznać, że kwestia prawna, która była już przedmiotem rozstrzygnięcia w pewnej sprawie, a która ma znaczenie prejudycjalne w innej sprawie przez niego rozpoznawanej, kształtuje się tak, jak przyjął sąd w prawomocnym wcześniejszym wyroku (wyrok Sądu Najwyższego z: 27 kwietnia 2017 r., IV CSK 388/16, LEX nr 2329029, 20 kwietnia 2018 r., II CSK 404/17, LEX nr 2518197; postanowienie Sądu Najwyższego z 10 kwietnia 2018 r., I PK 121/17, LEX nr 2508169).

Słusznie w odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy podnosi, że wskutek niezaskarżenia przez wnioskodawcę decyzji z 19 maja 2017 r. o przyznaniu prawa do emerytury i jej zawieszeniu, wobec złożenia przez niego wniosku o podjęcie wypłaty zawieszonego świadczenia w dniu 29 maja 2019 r., organ rentowy jako okres początkowy wypłaty świadczenia przyjął, wykonując wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 3 czerwca 2020 r., datę złożenia wniosku o podjęcie wypłaty zawieszonego świadczenia. Zgodnie z kwestionowanym przez skarżącego przepisem art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach świadczenia wypłaca się, poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Zatem roszczenie wnioskodawcy w zakresie podjęcia wypłaty zawieszonego świadczenia

emerytalnego poczynając od 1 marca 2017 r., nie mogło być uwzględnione, a organ rentowy prawidłowo podjął wypłatę tego świadczenia od 29 maja 2019 r.

Wobec niewykazania przez skarżących istnienia powołanych przesłanek przedsądu Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 100 w związku art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[ms]